

Från behov till rättigheter

Syfte

Ge deltagarna tillfälle att:

- aktivt tillägna sig FN-deklarationen om de mänskliga rättigheterna
- reflektera över gapet mellan vardagens konkret upplevda behov och abstrakt formulerade rättigheter

1. Idéstorm (Se Metodbank)

- Dela in deltagarna i grupper om 5-6 personer och ge dem följande instruktion:
”Anta att ni i morgon råkar ut för en olycka. Märkligt nog blir ni i dödsögonblicket erbjudna ytterligare ett liv. Men ni får inte veta var på jorden ni kommer att återfödas och inte era föräldrars sociala ställning. Skulle ni gå med på det riskfyllda erbjudandet?
Vad är det som krävs för att kunna leva ett någorlunda värdigt liv? Vilka behov eller villkor anser ni vara fundamentala för en mänsklig tillvaro? Skriv ner dem på separata post-it-lappar. Var så konkreta som möjligt.”

2. FN-deklarationen om de mänskliga rättigheterna

- dela ut underlaget *FN-deklarationen om de mänskliga rättigheterna* till varje deltagare. Ge deltagarna ca 10 minuter att läsa igenom dokumentet. Skriv under tiden upp följande åtta sammanfattande rubriker på ett blädderblock, väl synligt för alla:

Art. 1 Portalparagraf
Art. 2 - 5 Grundläggande fri- och rättigheter
Art. 6-12 Rättssäkerhet
Art.13-15 Rörelsefrihet och nationalitet
Art.16-17 Familj och egendom
Art.18-21 Medborgerliga och politiska rättigheter
Art.22-27 Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter
Art.28-30 Internationellt

3. Sortering och hopkoppling av behov med rättigheter

- låt varje grupp gemensamt sortera lapparna med grundläggande behov från idéstormen
- vilka av dessa garanteras *uttryckligen* i FN-deklarationen? (Kärlek, t ex, räknas inte dit.) Deltagarna antecknar motsvarande paragraf på respektive post-it-lapp
- skriv under tiden upp varje sammanfattande rubrik överst på var sitt blädderblocksblad och tejpa upp de åtta bladen längs väggarna

4. Sammanställning och reflektioner

- fäst varje post-it-lapp som uttryckligen hänvisar till någon artikel i FN-deklarationen på motsvarande blad längs väggarna
- reflektera tillsammans över det mönster som uppstått: Är det glest under några rubriker? Är det proppfullt på andra ställen? Hur skall mönstret förklaras?
- vad handlar de överblivna lapparna om?

5. Politiska åtgärder

Ni har gemensamt dragit upp politiska ramar för ett någorlunda anständigt land där ni själva skulle kunna tänka er att leva.

- sätt en grön plupp vid den post-it-lapp som ni vill att landets myndigheter omedelbart prioriterar. Sätt en röd plupp vid någon lapp som myndigheterna definitivt inte bör lägga sig i
- diskutera ”plupningen” (se Metodbank): är det troligt att myndigheterna kommer att handla som ni vill?

Kommentarer

- det brukar vara tjockt med lappar under rubriken *Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter* men relativt glest med lappar under rubrikerna *Rättssäkerhet, Rörelsefrihet och nationalitet* samt *Medborgerliga och politiska rättigheter*. De förra är kopplade till den dagliga tillvaron med alla sina konkreta idéassociationer. Den senare gruppen av rättigheter uppfattas ofta mer abstrakt. De må vara minst lika viktiga men faller en inte lika lätt i tankarna
- i den överblivna högen med lappar utan klar koppling till FN-deklarationen brukar det finnas hänvisningar till miljöfrågor. När FN-deklarationen antogs 1948 var miljöförstöring ingen brännande politisk fråga
- på blädderblocksbladen längs väggarna brukar det smyga sig in lappar där det kan vara svårt att alls se någon koppling till FN-deklarationen. Sorteringen under respektive rubrik kan också i många fall diskuteras. Samtalsledaren bör avstå från att göra en stor affär av detta